

alerta amb l'idioma

sobre
ortografia:
QUE, DE, CA

r. amigó

Tots els professors de català ho devem haver dit milers de vegades: la paraula QUE (sigui conjunció, adjectiu o pronom) no es pot lligar per mitjà d'un apòstrof amb cap altra paraula, ni substituint la e de **que** per apòstrof (qu': qu'el, qu'és, qu'em, qu'en, etc.) ni substituint per apòstrof la e inicial de la paraula següent (que'l, que's, que'm, que'n, etc.). Aquests dos procediments són un disbarat que s'ha d'evitar quan escrivim. QUE no admet l'enllaç, mitjançant apòstrof, amb cap paraula. Es en francès que es pot reduir a qu', però mai no s'hi pot reduir en català. És fàcil de recordar-ho, com tota regla sense excepció.

Parlant, elidim la e de **que**, per facilitar la pronunciació, si la paraula que segueix comença amb vocal (feble: que aniràs al club?, que em vols acompanyar?, paraules que intenten convèncer, els premis que obtenen, que ullerós que et veig!;

forta: vol que alcis la mà, que éreu gaires?, no sap que índex significa..., la gentada que omple el local, recordem que últimament...) i aquesta elisió fonètica és natural i lícita. Però, escrivint, no s'hi val a adulterar QUE: se l'ha de deixar intacte, en totes les ocasions.

Una actitud contrària cal que sigui presa amb la preposició DE: se l'ha de reduir a D' davant qualsevol paraula que comenci amb vocal (tant si és una vocal feble com si és forta) o amb h: d'aigua, d'Eix, d'indis, d'òxid, d'ungles; d'acàcies, d'elefants, d'infants, d'orient, d'ungüents; d'ham, d'hèlice, d'himnes, d'homes, d'hule; d'habilitat, d'helicòpters, d'hisendes, d'Hollandia, d'humanitat. Però no se l'ha de reduir mai a d' davant l'article definit masculí, tant si és singular com si és plural, perquè, en aquest cas, té lloc la contracció: DEL, DELS. Això és elementalíssim. Ara que en algunes escoles s'im-

parteix poc o molt de català als infants, els mestres els ho haurien de deixar ben aclarit, per veure si d'ací a pocs anys desapareixen definitivament, a tots els nivells, aquells esgarrifosos "d'el" o "de'l", "d'els" o "de'ls".

I si apliquem la mateixa regla a CA (contracció de la paraula **casa**) i fem la corresponent contracció amb l'article definit, obtindrem CAL, CALS, CAN (la casa del, o dels, o d'en). Un principi tan simple, convenientment après per tota la mainada actual, hauria de poder exterminar dintre d'algun temps, els monstruosos "ca'n" o "c'an", "ca'l" o "c'al", que exhibeixen tots els seus defectes possibles en múltiples establiments públics. Em ve present que, en algun lloc, inclús he vist "cân" o "câl", amb acent circumflex, un tipus d'accent que coneixem a través del francès, però que no es pot aplicar enlloc en català.